

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 16.5.2022 hyväksynyt seuraavan kullanhuuhtontaluvan siirtoa koskevan hakemuksen

Luvanhaltijat: Pekka Kujala, Markku Hannu, Kalervo Ruohoniemi
Siirron saaja: Suursalmi Oy
Lupatunnus: HL2014:0039
Alueen sijainti: Sodankylän kunta, Tankajoki

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 22.6.2022.

Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Kuulutus ja päätös ovat nähtävänä 16.5.2022 – 22.6.2022 Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kullanhuuhtontaluvat>.

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai puh. 029 5052 000

Kuulutettu 16.5.2022

Pidetään nähtävänä 22.6.2022 asti

Pekka Kujala

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN SIIRROSTA

Luvanhaltijat: Pekka Kujala, Markku Hannu, Kalervo Ruohoniemi
Siirron saaja: Suursalmi Oy
Y-tunnus: 0846541-9
Vireilletulopvm: 4.4.2022

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuhdontaluvan HL2014:0039 siirtäminen Suursalmi Oy:lle.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy kaivoslain (621/2011) nojalla kullanhuhdontaluvan lupatunnus HL2014:0039 siirron Suursalmi Oy:lle.
Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan siirrolle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 46 § ja 73 §.

Kullanhuhdontaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 4,7 ha
Alueen nimi: KHR Mäkäri
Sijainti: Sodankylä, Tankajoki, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa
Luvan voimassaolo:
Kullanhuhdontalupa HL2014:0039 on voimassa 20.6.2029 saakka.

Lupamääräykset

Kullanhuhdontaluvan HL2014:0039 (liite 2) lupamääräykset siirtyvät tämän päätöksen myötä koskemaan siirron saajaa sellaisenaan.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 315 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 74 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä liitteineen toimitetaan siirron saajalle. Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kaivosviranomaisen verkkosivuilla (www.tukes.fi). Tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Juho Kupila, puh. 029 5052 121, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Juho Kupila ja ratkaissut ylitarkastaja Pasi Molkoselkä.

LIITTEET

Liite 1. Valitusosoitus

Liite 2. Kopio lupapäätöksestä HL2014:0039

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettua aluetta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 22.6.2022.

Valitusoikeus

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

Pauli Lipponen

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Pauli Lipponen

Vireilletulopvm: 12.9.2017

Etu oikeus pvm: 12.9.2017

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella sekä kaivutavan muuttaminen lapiokaivusta konekaivuksi.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa. Hakija on myös hakenut lupaa toiminnan aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla hakijalle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2014:0039. Tällä luvalla jatketaan samalla lupatunnuksella myönnetyn kullanhuuhdentaluvan toimintaa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 4,7 ha

Alueen nimi: Heijankulta

Sijainti: Sodankylä, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa

Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä kartasta (liite 2)

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupa perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupa perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä

vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Toiminta alueella voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta lapiokaivuna tämän lupapäätöksen ehtoja noudattaen. Konekaivua alueella ei saa harjoittaa ennen kuin kullanhuuhtontalupa on saanut lainvoiman. Muutoksenhakutuomioistuinin voi valituksesta kumota täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta annetun määräyksen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 169 §

Kyseisellä hakemuksella on haettu lupaa jatkaa kullanhuuhtontatoimintaa alueella. Luvan saajalla on ollut hakemushetkellä oikeus harjoittaa hakemuksen kohteena olevalla alueella lapiokaivua. Luvan saaja on hakenut lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Koska toiminta alueella on kesken ja alueella on käsitelty maata, ei toiminnan jatkaminen lapiokaivuna lupaehtojen mukaisesti aiheuta alueella sellaisia muutoksia, että se tekisi mahdollisen muutoksenhaun tarpeettomaksi.

Alueella ei ole kaivosviranomaisen maastotarkastuksen yhteydessä tekemien havaintojen perusteella näkyvillä koneellisen kullanhuuhtonnan jälkiä. Täytäntöönpanomääräystä ei lähtökohtaisesti voida myöntää koneelliseen kullankaivun harjoittamiseen, sillä lyhytaikaisenkin toiminnan vaikutukset ovat merkittävät. Näin ollen koneellista toimintaa ei saa aloittaa ennen kullanhuuhtontaluvan lainvoimaisuutta. Lisäksi ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n mukaan hakemuksen mukaisen toiminnan harjoittamiseen tarvitaan ympäristölupa.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhtontalupa on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 65 §.

Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhtonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivun ja koneellisen kullankaivun suorittamiseen lupa-alueella. Käsiteltävä maamäärä saa olla enintään 1000 m³ vuodessa.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti. Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n mukaan hakemuksen mukaisen toiminnan harjoittamiseen tarvitaan ympäristölupa.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kultanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on pidettävä kultanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on merkittävä kaivukuopat heijastinkepein. Alueelle ei saa sitoa naruja tai muuta vastaavaa kuoppien merkitsemiseksi. Toiminnassa on huomioitava alueen läheisyydessä sijaitseva poroaita, joka ohjaa paliskunnan porojen kuljettamista poroaidalle. Toiminta on tarvittaessa hetkellisesti keskeytettävä, mikäli toiminta alueella haittaa kyseisen poroaidan käyttöä. Kullanhuuhdontaan kasattava selkeästi yhdelle alueelle kaivukauden ulkopuoliseksi ajaksi.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 50 §.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kultanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Maastokatselmuksessa on todettu, että lupa-alueen läheisyydessä sijaitsee porojen kuljetukseen liittyvä aitarakennelma, jota hyödynnetään erityisesti syksyllä porojen kuljetuksessa erotusaitaan. Toiminnan ajankohta vaihtelee määräytyen vuotuisten luonnonolosuhteiden mukaan. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kultanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan muissa lupamääräyksissä, erityisesti saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on huomioitu lupamääräyksessä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdentaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdentaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdentaluvan haltija on asettanut aiempien lupakäsittelyiden mukaisen pankkitalletusvakuuden Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten

jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Vakuutta voidaan pitää riittävänä lapiokaivun osalta. Vakuus tulee korottaa 3000 euron suuruiseksi ennen kuin luvan haltija aloittaa mahdollisen konekaivun alueella.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy hakemuksessa esitetyn kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella.

Alueella harjoitetaan lapio- ja konekaivua vuosittain käsiteltävän maamäärän ollessa enintään 1000 m³.

Alue on helposti saavutettavissa.

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta rakentamiseen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Lupahakemuksessa ei ole haettu lupaa rakentaa kullanhuuhdonta-alueelle lain tarkoittamia rakennuksia

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Sodankylän kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä 15.4.2019 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 15.4.2019

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin paliskunnalle 15.3.2019
Lapin paliskunnan lausunto 29.3.2019

Lapin paliskunta on saanut Tukesilta ilmoituksen kuulemisesta koskien kullanhuuhdentalupahakemuksia HL2014:0039 ja HL2011:0009 muuttamista koneellisiksi ja niille haettavaa 10 vuoden jatkoa. Paliskunta vastustaa kullanhuuhdentalupien jatkamista sekä muuttamista koneellisiksi.

Haetut koneelliset kullanhuuhdentaluvat sijoittuvat Lapin paliskunnan alueelle. Hakemusalueet ovat erittäin tärkeää kesä- ja syyslaidunalueita. Hakemusalueiden läpi kuljetetaan etenkin syksyisin ja kesäisin poroja Vuomaselän erotusaitaan hakemusalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevaa laidunkiertoa seuratena. Hakemusten karttaliitteeseen ei ole merkitty ko. laidunkiertoa. Tämä epäkohta tulee luvan hakijoiden korjata .

Kaivosrekisterin karttapalvelun mukaan alueella on jo voimassa olevia sekä vireillä olevia koneellisia kullanhuuhdentalupia noin 80 ha. Jotta poronhoidon harjoittamisen edellytys alueella säilyy, paliskunta ei hyväksy uusien kullanhuuhdentalupien myöntämistä ko. alueelle. Jos kuitenkin koneellinen kullanhuuhdentalupa myönnetään, paliskunta vaatii seuraavaa :

- Toiminta on keskeytettävä paliskunnan ilmoituksesta poronhoitotöiden niin vaatiessa.
- Laidunkiertoa molemmin puolin on jätettävä 300 metriä kaivamatonta maata. Eli koneellista kullanhuuhdonta ei saa harjoittaa 300 metriä lähempänä laidunkiertoa.

Lisäksi paliskunta huomauttaa, että kullanhuuhdentalupa HL2011:0009 on rauennut 4.3.2018 eli hakemus tulisi käsitellä uutena lupana.

Paliskunta vaatii, että alueella suoritetaan ympäristövaikutusten arviointi kullanhuuhdonta-alueen kokonaispinta-alan (80ha) perusteella.

- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 15.3.2019
Metsähallituksen lausunto 11.12.2018

Tukes pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa kullanhuuhdentaluvan hakemuksesta HL2014:0039.

Tukes pyytää lausuntopyyntönsään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Metsähallituksen hallinnoimalla metsätalousalueella ja on metsätaloustoimien piirissä. Hakemusalueen pinta-ala on noin 4,7 ha ja vuosittainen koneellisesti käsiteltävä maamäärä on enintään 1000 m³. Hakemuksessa voimassaoloajaksi esitetään kymmentä vuotta. Tässä hakemuksessa haetaan jatkoaikaa voimassa olevalle luvulle sekä kaivutavan muutosta lapiokaivusta koneelliseksi kaivuksi. Hakijalla ei ole vaadittavaa ympäristölupaa ko. alueelle.

Muutoksen hakijalle on myönnetty toimintaan vaadittava ympäristölupa (Dnro PSAVI/2316/2016) toistaiseksi voimassaolevana. Ympäristölupa koskee kullanhuuhdonta-alueita HL2011:0037 Kultapalakin ja HL2016:0026 Elämän rikastus yhteisesti. Kokonaiskaivumäärä on 20 000 m³.

Alue on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1). Kaava ei rajoita haetun kaltaista toimintaa.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Lapin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella.

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueen lähistöllä nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa eikä erityistä virkistyskäyttöä.

Alueella on harjoitettu metsätaloustoimintaa pitkään. Nykyisellään kullanhuuhdonta-alueen ympäröivät metsämaat ovat nuorta ja keski-ikäistä mäntyä kasvavaa kuivan ja kuivahkon kankaan kasvatusmetsää. Hakemusalue on kasvillisuusluokaltaan metsätaloustoiminnan piirissä olevaa kivennäismaata. Hakemusalueen metsämaaosa on käsitelty hakkuin luontaiselle uudistamiselle kymmeniä vuosia sitten ja alue on nuorta tasapuustoista mäntykasvatusmetsää. Kasvatushakkuita hakemusalueella on ollut v. 2007. Ko. alueen metsämaat on hakattu kymmeniä vuosia sitten luontaiselle uudistamiselle ja alueella ei ole suoritettu minkäänlaisia maanmuokkaustoimia, joten maapohja on hyvin luonnonmukainen eikä hakemuksessa mainitun ”kauttaaltaan metsätalouden myllertämää” mukaista. Metsätalouden aiheuttamia puunkorjuun ja metsänhoitotöiden jälkiä alueella on havaittavissa huomattavan vähän.

Kullanhuuhdontaluvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista. Kullanhuuhdonta-alueilla luvanhaltija on velvollinen korvaamaan Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto-

yms. vauriot. Kullanhuuhdonnan huoltoajoon maastoliikenneluvan saa tarvittaessa Metsähallitukselta. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Hakija on ilmoittanut hakemuksessaan, ettei uutta rakentamistarvetta ole.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä. Metsähallitus toteaa kuitenkin, että tällä hetkellä Metsähallituksen tiedossa ei ole em. kohteita hankkeen alueella, mutta Metsähallitus ei tule myöskään tekemään alueella maastokartoituksia ko. hankkeen johdosta. Metsähallitus ei täten sitoudu tällä lausunnollaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista ja vielä löytymättömistä kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja lajeista sekä haetun toiminnan vaikutuksista niihin antaa Lapin ELY-keskus.

Kalaston osalta Metsähallitus muistuttaa, että kullanhuuhdonta on huomattava vesistöihin suoraan vaikuttava maankäyttömuoto. Kalaston osalta kaivutoiminta tulee järjestää siten, ettei alapuoliseen vesistöön pääse kalastolle ja muulle vesiluonnolle haitallisessa määrin liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-aineksien pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla. Hakemusalue rajoittuu Tankajokeen laskevaan Keltaojaan. Hakemusalueen vedenpinnan taso on maastosta johtuen korkealla.

Metsähallitus pyytää muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen luvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä ja rehevöitymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita
- Kaivukauden päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla
- Puuston poiston tulee tapahtua kaivun etenemisen mukaan ja alueelle on jätettävä puuryhmiä kaivualueelle

- Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Kullanhuudontalupa ei anna suoraan oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teilläään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin olisi oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva Metsähallituksen metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata.

- Kullanhuudonta-alueelle Tankajoen länsipuolelta johtava tiestö on osittain yksityismailla, johon Metsähallituksella ei ole kulkuoikeutta ja mikäli kullanhuudontalupa myönnetään, on luvan saaja velvollinen hankkimaan koneellisia kulkuneuvoja varten luvan myös yksityisiltä maanomistajilta

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin. Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska rakenteita ei ole lupahakemusalueella. Lähiympäristössä on Lapin paliskunnan väliaita lähimmillään huudonta-alueesta noin 450 metrin päässä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuudontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuudontahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Tankajoen alueella haetun luvan ympäristössä on yhteensä noin 80 ha kullanhuudontalupa-alueita ja hakemusalueita, jotka liittyvät toisiinsa ja muodostavat näin yhtenäisen laajan kullanhuudontaan varatun toiminta-alueen ja suuri osa on koneellista kullanhuudontaa, mikäli haetut kullanhuudontaluvat myönnetään. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuudontalupien yhteisvaikutuksella voi olla tästä syystä haittaa paikallisen paliskunnan harjoittamalle porotaloudelle ja myös metsätaloudelle kasvussa olevan puuston enneaikaisella hakkaamisella aiheutettuna. Koneellisen kullanhuudonnan myötä haittavaikutukset ovat myös suuremmat verrattuna käsin tapahtuvaan huudontaan. Lupapäätöstä myönnettäessä tulee arvioida, onko edellä kerrotun laajuisen "kullanhuudonta-alueen" muodostuminen yksittäisten kullanhuudontalupien kautta haittaa aiheuttavaa. Metsähallitus katsoo muutenkin, että erilaisten ympäristövaikutusten

arvioinneissa ei tule pidättäytyä nyt lausunnolla olevan kaltaisessa tilanteessa yksittäiseen lupahakemukseen, vaan arvioida kysymyksessä olevaa toimintaa ja sen vaikutuksia kokonaisuutena.

- 3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sodankylän kunnalle 15.3.2019
Sodankylän kunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta
- 4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 15.3.2019
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 27.3.2019.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Pauli Lipposen kullanhuuhdontalupahakemuksesta HL2014:0039 (pinta-ala 4,7 ha). Hakemus on muutoshakemus (lapiokaivuluvasta koneluvaksi) ja sitä haetaan kymmeneksi vuodeksi. Haettu alue sijaitsee Mäkärän alueella Tankajokivarressa Sodankylän kunnassa. Alue ulottuu Tankajokeen laskevaan Keltaojaan.

Toimintaa on tarkoitus jatkaa hakemuksen mukaan lapiokaivuna. Koneellisen toiminnan suunniteltu maankäyttö on enintään n. 1 000 m³/vuosi. Toimintaa tehdään yhdellä kaivuyksiköllä, johon kuuluu yksi kaivinkonetta (alle 7 tonnia). Koneellisesti hakija arvioi alueesta kaivettavan noin 40 %. Vesien käsittelyä hakemuksessa ei ole kuvattu.

Alueelle ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa ympäristölupaa.

Mäkärän alueella on tällä hetkellä eri vaiheessa olevia kullanhuuhdonta-alueita (kone- ja lapiokaivu) noin 82 hehtaaria. Haettavana olevalla kullanhuuhdonta-alueella ei Hertta-rekisterin Eliöt-tietokannan mukaan (SYKE) ole luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla koko maassa rauhoitettujen kasvilajien, 46 §:n uhanalaisten lajien tai 47 §:n erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja, eikä luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja tai petolinnun pesäviirejä.

Alueelta ei kaikilta osin ole tehty ympäristöhallinnon toimesta systemaattisia uhanalaisinventointeja, vaan tiedot perustuvat otantaluonteisiin inventointeihin ja kasviharrastajien ilmoittamiin esiintymätietoihin. Näin ollen alueella saattaa olla uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä, jotka eivät ole ympäristöhallinnon tiedossa.

Mikäli alueelta havaitaan edellä mainittuja lajeja, on huuhdontatoiminta järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta, kuten lajin heikentämistä tai häviämistä eikä lajin elinympäristön heikentämistä tai tuhoutumista. Tarvittaessa edellä mainitut laji- ja luontotyypiesiintymät on rajattava huuhdonta-alueen ulkopuolelle, ellei esiintymien säilymistä voida turvata muilla toimenpiteillä.

Edellä mainitut seikat huomioiden Lapin ELY-keskus ei näe estettä kullanhuuhdontaluvan myöntämiselle. Suunniteltu koneellinen toiminta vaatii kuitenkin ympäristöluvan eikä sitä saa aloittaa ennen kuin ympäristölupa on myönnetty ja se on lainvoimainen tai lupa toiminnan aloittamiseen myönnetään muutoksenhausta huolimatta.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 15.3.2019
Saamelaiskäräjien lausunto 15.4.2019

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä lausuntoa kullanhuuhdontalupahakemuksesta HL2014:0039, joka koskee 10 vuoden jatkoaikaa ja kaivutavan muutosta lapiokaivusta konekaivuksi Heijankulta -nimisellä kullanhuuhdontalueella Sodankylän kunnassa Vuotson kanavaan laskevan Tankaojaan laskevan Keltaojan läheisyydessä noin 7 kilometriä Vuotson kylältä luoteeseen. Alue sijaitsee poronhoitolain 2 §:n tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella Lapin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella. Alueella on voimassa Pohjois-Lapin maakuntakaava, jossa alue on merkitty M1 -merkinnällä metsä- ja porotalousvaltaiseksi alueeksi. Alueella ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka huomattavasti haittaa alueen pääasiallista käyttötarkoitusta. Käsillä olevan hakemusalueen pinta-ala on 4,7 ha ja vuosittainen alle 7 tonnin kaivinkoneellakoneella sekä lapiolla käsiteltäväksi suunniteltu maamäärä 1 000 m³.

1.Saamelaiset, saamelaiskulttuuri ja saamelaisten oikeudellinen asema

Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa, jolla on oma historia, kieli, kulttuuri, elinkeinot, elämäntapa ja identiteetti. Saamelaisilla on alueittain yhteinen historia, perinteet, tavat ja yhteisöt. Saamelaisten oikeudet on turvattu sekä kansallisessa lainsäädännössä että kansainvälisissä sopimuksissa. Perustuslain 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelainen kulttuuri on kiinteässä yhteydessä asuinalueen maahan ja luonnonvaroihin. Saamelaiskulttuurin keskeisiä piirteitä ovat perinteiset saamelaiset elinkeinot ja niiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot, saamelainen kulttuuriperintö, saamelaisten kulttuuri-ilmaukset, saamen kieli sekä muut saamelaisten alkuperäiskansana harjoittaman kulttuurin tavat ja muodot.

Saamelaiskulttuurin käsite pitää sisällään saamelaisten perinteiset elinkeinot, joihin kuuluvat poronhoito, kalastus, metsästys, luonnonvaraisten tuotteiden keräily, saamelaisen käsityö sekä näiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot. Perinteiset saamelaiselinkeinot moderneine harjoittamisen muotoineen kuuluvat perustuslaissa turvatun saamelaiskulttuurin suojan piiriin. Saamelaiskulttuuri perustuu keskeisiltä osin luonnon ja luonnonvarojen ekologisesti kestävään hyödyntämiseen. Saamelaiskulttuuri on luontosidonnainen kulttuuri ja tästä syystä muutokset luontoympäristössä vaikuttavat merkittäväällä tavalla kulttuurin harjoittamisedellytyksiin.

Saamelainen poronhoito on keskeinen saamen kielen, kulttuurin ja perinteisen tiedon käyttöympäristö. Poronhoidon, kuten muidenkin saamelaiselinkeinojen kautta, saamen kieli,

saamelainen kulttuuri ja perinteinen tieto siirtyvät aktiivisen käytön kautta luontevasti sukupolvelta toiselle pitäen alkuperäiskansakulttuurin elinvoimaisena. Poronhoidolla on saamelaisille paitsi suuri kulttuurinen merkitys, myös huomattava merkitys itsenäisenä elinkeinona ja tulonlähteenä. Perinteiset saamelaiselinkeinot ylläpitävät saamelaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja identiteettiä. Saamelaiselinkeinojen, kuten poronhoidon, harjoittamisedellytysten estymisellä olisi dramaattisia vaikutuksia saamelaiskulttuurin tulevaisuudelle. Alueelta, jossa elinkeinoa ei voisi enää harjoittaa, katoaisi paitsi elinkeino, myös elinkeinon ja ympäristöön liittyvä perinteinen tieto sekä elinkeinon harjoittamisessa käytetty saamenkielinen termistö.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Saamelaiskäräjät vetoaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon, että se huomioi lupaharkinnassaan alkuperäiskansa saamelaisten kansallisessa lainsäädännössä ja kansainvälisissä sopimuksissa turvatut oikeudet ja turvaa niitä oman lupaharkintansa kautta.

2.Saamelaiskäräjien kanta kaivutavan muutokseen lapiokaivusta konekaivuksi

Kyseessä olevalla lupa-alueella on aiemmin harjoitettua lapiokaivua, mutta käsiteltävänä olevalla kullanhuuhtontalupahakemuksella hakija hakee kullanhuuhtontatoiminnalleen 10 vuoden jatkoaikaa ja kaivutavan muutosta lapiokaivusta kaivinkoneella tapahtuvaksi konekaivuksi.

Saamelaiskäräjät pitää hyväksymättömänä trendiä, jossa kullanhuuhtontalupaa haetaan ensin lapiokaivulle ja myöhemmin kaivutapa alueella muutetaan konekaivuksi. Lapiokaivulla ja konekaivulla on suuria eroja niin luontoympäristöön aiheutuvien vaikutusten kuin melu- ja häiriövaikutustenkin osalta – konekaivun seurauksena syntyy lapiokaivua enemmän melua sekä häiriötä ja yhteensä käsiteltävä maamäärä konekaivutoiminnan aikana tulee olemaan mittava verrattuna lapiokaivuuseen. Koneellinen kullanhuuhtonta muuttaa alueen luonnetta merkittävästi.

Rajallisten resurssiensa vuoksi paliskuntien voi olla välttämätöntä priorisoida lausuttaviksi vain koneellista kullanhuuhtontaa koskevat lupahakemukset. Järjestelmä, jossa kaivutapa voidaan myöhemmin muuttaa lapiokaivusta konekaivuksi kannustaa hakijoita hakemaan ensin lapiolupaa sen suuremman sosiaalisen hyväksyttävyyden vuoksi ja muuttamaan luvan jälkikäteen konekaivuluvaksi. Hakijan mukaan Tankaojalle on nyt muodostumassa laajempi alue, jossa muutkin lapiokaivajat aikovat muuttaa kaivutavan konekaivuksi. Saamelaiskäräjät vastustaa tässä, ja kaikissa muissakin tapauksissa lapiokaivulupien muuttamista konekaivuluviksi.

3.Saamelaiskäräjien huomiot hakijan poronhoitoon liittyviin väittämiin

Hakija on todennut hakemuksessaan, että kyseessä olevalla kullanhuuhtontalupa-alueella ”ei harjoiteta mitään sellaista toimintaa, joka vähentäisi tai uhkaisi alkuperäiskansojen oikeutta toteuttaa kulttuuriaan”. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kyseinen alue kuuluu

alkuperäiskansa saamelaisten kotiseutualueeseen, jolla saamelaiset harjoittavat perinteisiä elinkeinojaan, kuten nyt kyseessä olevalla alueella poronhoitoa. Saamelaisten kotiseutualueen asema maantieteellisenä alueena on tunnustettu perustuslain 121.4 §:ssä. Kullanhuuhdonta-alue kuuluu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen vaikuttaen erityisesti Lapin paliskunnan poronhoitoon. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että poronhoitolain 2.2 §:n mukaan erityisellä poronhoitoalueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Hakemuksessaan hakija mainitsee, että porot eivät ole ennenkään häiriintyneet kullanhuuhdonta-alueelta, vaan hakeutuneet maakojojen päälle makoilemaan. Hakijan väitettä ei ole millään tavalla todennettu ja vaikka yksittäinen poro oleskelsikin hetkellisesti kullanhuuhdonta-alueen läheisyydessä, ei se tarkoita sitä, että toiminnasta ei ole poronhoidolle haittaa elinkeinona. Saamelaisessa poronhoidossa poro ei ole karjatuotannollinen eläin, vaan se laiduntaa vapaana luonnossa säikkyen eteenkin kesäaikana ihmisiä ja ääniä. Esimerkiksi Ivalon paliskuntaa koskevassa tutkimuksessa osoittautui, että laidunalueita valitessaan porot välttivät kullanhuuhdonta-alueita erityisesti kesäaikaan, mutta myös alkutalvella. Välttämisyvyöhyke, jossa porot laiduntavat selvästi vähemmän kuin etäämmälle sijoittuvalla laidunalueella, ulottuu jopa 1,5 kilometrin etäisyydelle kullankaivualueesta. Laidunalueiden määrä, laatu ja yhteneväisyys sekä laidunrauha ovat edellytys porojen vapaaseen laiduntamiseen perustuvan saamelaisen poronhoidon jatkuvuudelle. Kullankaivutoiminta vie poronhoidolta yksittäisen kullankaivualueen ja näiden yhteenlaskettuakin pinta-alaa huomattavasti suuremman alueen kumulatiivisten vaikutustensa kautta.

Luonnonvarakeskuksen 5.9.2018 Saamelaiskäräjille antaman lausunnon (liite 4) mukaan kaikki kullanhuuhdontaan liittyvä toiminta, kuten kaivaminen, louhiminen, paljaat maa-alueet, asumukset ja rakennelmat sekä ihmisten, ajoneuvojen ja koneiden liikkuminen, äänet sekä hajut ym. vaikuttavat poronhoidon harjoittamiseen. Poro, varsinkin vaadin kesäaikaisine vasaaneine reagoi ainakin kuulo-, näkö- ja hajuaistien kautta kullanhuuhdonta-toimintaan. Porot joutuvat jatkuvasti säikkymään kullanhuuhdonnan mukanaan tuomia häiriövaikutuksia. Saamelaiskäräjät toteaaakin, että kyseinen kullanhuuhdonta-lupa-alue aiheuttaa alueen muiden vastaavien lupien ja maankäyttömuotojen kanssa merkittävää haittaa alueen poronhoidolle pirstomalla laidunalueilla ja häiritsemällä porojen laidunrauhaa. Hakija on niin ikään todennut seuraavaa: ”porotaloutteen kohdistuu vaikutus ainoastaan laidunten pienenemisen kautta, mikä on tämän hankkeen osalta alle euron per vuosi”. Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaan laidunalueiden menetyksistä aiheutuvia poronhoidon nettotulojen menetyksiä laskettaessa tulisi ottaa huomioon todellinen menetetty tai osittain käytöstä poistunut laidunalue, sen laatu ja taloudellinen arvo laitumena sekä näiden menetysten kesto. Myös laidunalueiden käytön häiriintyminen kullanhuuhdonnan vaikutuksista sekä poronhoitoon ja laitumiin kohdistuvat muut vaikutukset tulisi huomioida kattavissa taloudellisissa vaikutusarvioinneissa. Näin ollen hakijan ilmoitusta alle yhden euron vuotuisesta vaikutuksesta porotaloudelle ei voida pitää paikkansa pitävänä.

4. Koneellisen kullanhuuhdonnan vaikutukset luontoympäristöön

Kullanhuuhdonnalla, erityisesti koneellisella, on tutkimusten mukaan suoria ja pitkäaikaisia negatiivisia vaikutuksia alueen luontotyypeihin, kasvillisuuteen ja lajistoon.

Kullanhuuhdonnan on todettu edistävän alkuperäisten lajien korvautumista kulttuurivaikutteisille pihaille ja tienvarsille ominaisilla lajeilla, erityisesti tehokkaasti leviävillä pioneerilajeilla. Tutkimusten mukaan alueen alkuperäiset luontotyypit ja kasvillisuus tuhoutuvat kokonaan ja paikallinen lajisto ja kasvillisuus muuttuvat pysyvästi koneellisessa kullanhuuhdonnassa. Kasvillisuuden palautuminen ennalleen kullanhuuhdontatoiminnan jälkeen kestää useita kymmeniä vuosia. Esimerkiksi Luttojoen varrella kasvillisuus ei ole edelleenkään palautunut 1800-luvun lopun kullankaivun jäljiltä ja Lemmenjoen kansallispuistossa konekaivetut alueet eivät vielä kymmenenkään vuoden jälkeen maisemoinnista muistuta luonnontilaista maisemaltaan, luontotyyplitään eikä lajistoltaan. Sen sijaan niin luontotyyppi, kasvillisuus kuin maisemakin olivat edelleen kulttuurivaikutteisia ja vastasivat tyyplitään lähinnä maa-aineksen ottoalueita.

Kasvillisuusmuutoksilla, erityisesti porojen talvilaidunalueilla, on pitkäaikaisia vaikutuksia muun muassa porojen talviravinnon saatavuuteen ja siten laidunten kantokyvyn turvaamiseen.

Kullankaivutoiminnan luonteen vuoksi toiminnasta syntyvät vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan luvan voimassaoloaikaan. Toiminnan vaikutukset kumuloituvat ja vaikuttavat ympäristöön ja sitä kautta saamelaisien oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan vielä pitkään toiminnan loppumisen jälkeenkin.

5. Lopuksi

Saamelaiskäräjät on useassa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle antamassaan lausunnossa korostanut, ettei kullanhuuhdontaluvassa tarkoitettujen toiminnan vaikutuksia voida arvioida tapauskohtaisesti, vaan kuten kaivoslain 38 § edellyttää, on toiminnan vaikutuksia arvioitaessa otettava huomioon kaikki alueella ja sen läheisyydessä voimassa olevat luvat ja tulleet hakemukset sekä alueen muut käyttömuodot. Lupia on kuitenkin toistaiseksi arvioitu yksittäistapauksina, eikä toiminnan kumulatiivisia vaikutuksia alueen ympäristöön tai poronhoitoon ole arvioitu asianmukaisesti.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kaivoslain 38 §:n tarkoittamassa arvioinnissa tulisi kuvata se, millä tavoin eri maankäyttömuodot ja lupahankkeet vaikuttavat saamelaiskulttuuriin ja siihen kuuluvien perinteisten elinkeinojen harjoittamisen edellytyksiin. Arvioinnin lopputuloksena tulisi olla kirjattuna näkyviin yksittäisten hankkeiden tosiasialliset vaikutukset sekä alueen kaikkien hankkeiden yhteisvaikutukset, jotta pystyttäisiin näkemään, miten kyseessä olevaan ratkaisuun on päädytty. Nykyinen tilanne, jossa kaivosviranomaisen myöntää lähes poikkeuksetta kaivoslain mukaiset kullanhuuhdontaluvat hakijoille ilman, että se olisi lain edellyttämällä tavalla arvioinut

luvanmukaisen toiminnan vaikutukset saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin, on kestävä ja vaarantaa saamelaisen kulttuurin jatkuvuuden.

Saamelaiskäräjät vastustaa kullanhuuhtontaluvan myöntämistä lupa-alueelle HL2014:0039, koska luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuisi Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kaivoslain 50 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien tarkoittamaa olennaista heikennystä saamelaisten edellytyksiin harjoittaa alueella perinteisiä saamelaisia elinkeinoja, erityisesti poronhoitoa. Lupaa ei tule Saamelaiskäräjien mukaan myöntää myöskään poronhoitolain 2 §:n 2 momentin perusteella luvan mukaisesta toiminnasta poronhoidolle aiheutuvan huomattavan haitan vuoksi.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseo Siidalle 3.12.2018
Saamelaismuseo Siidan lausunto 20.12.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseo Siidalta lausuntoa Pauli Lipposen kullanhuuhtontalupahakemuksesta HL2014:0039. Saamelaismuseo Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

Kullanhuuhtontalupahakemusalue HL2014:0039 sijaitsee Sodankylän kunnassa, Vuotson kylässä, Siikaseläntien ja Tankajoen länsipuolella, ulottuen Keltaojalta etelään. Alueen läheisyyteen kulkee pohjoisesta metsäautotie. Kyseessä on jatkohakemus kymmeneksi vuodeksi, samalla haetaan kaivutavan muutosta. Alueelle haetaan lupaa koneelliseen kullankaivuun 4,7 ha alueelle. Arvioitu vuosittainen kaivumäärä on enintään 1000 m³. Hakijalla ei ole hakemuksen mukaan voimassa olevaa ympäristölupaa. Hakemukseen on liitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Pohkois-Lapin maakuntakaavassa lupahakemusalue on metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1). Alue on Metsähallituksen hallinnoimaa metsätalousaluetta. Lupahakemusalue kuuluu saamelaisalueeseen ja on erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alueella sijaiten Lapin paliskunnan alueella. Lupahakemusalueen läheisyydessä sijaitsee Lapin paliskunnan laidunkiertoaita, jota hyödynnetään erityisesti syksyllä kuljettaessa poroja erotusaitaan.

Kullanhuuhtontalupahakemusalueella ei ole suoritettu arkeologista inventointia, eikä alueelta tällä hetkellä tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojelemissa kiinteitä muinaisjäännöksiä. Mikäli alueelta havaitaan merkkejä esihistoriallisen ihmisen toiminnasta, kuten pyyntikuoppia, liesiä tai muinaisesineitä, työt löytöpaikalla on keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseo Siidan arkeologille.

Lupahakemusaluetta HL2014:0039 ympäröivät useat voimassaolevat luvat sekä vireillä olevat

kullanhuuhdentalupahakemukset, joiden pinta-ala yhteensä on noin 78 hehtaaria. Yksittäisenä lupahakemusalueena HL2014:0039 ei tässä laajuudessa uhkaksi eikä vähentäisi alueen kulttuuriperintöarvoja.

Kullanhuuhdentalupahakemusten kokonaisvaltaiselle tarkastelulle on selkeä tarve tilanteessa, jossa yksittäiset, pinta-alaltaan pienet huuhdonta-alueet käytännössä muodostavat suuren yhtenäisen alueen. Suuruudeltaan enintään 7 hehtaarin Vierekkäisiä kullanhuuhdonta-alueita tulee voida käsitellä laajempina aluekokonaisuuksina, esimerkiksi jokilaaksoittain tai muuten alueittain, jotta kullanhuuhdonnan kokonaisvaikutuksia voidaan arvioida maiseman, kulttuuriperinnän ja luonnonympäristön kannalta.

Näin ollen Saamelaismuseo Siida kehottaa TUKESia vastaavana lupa- ja valvontaviranomaisena käsittelemään kullanhuuhdentalupahakemuksia alueellisina kokonaisuuksina ja arvioimaan niiden yhteisvaikutuksia kyseisen alueen kulttuuriperintöön ja luonnonympäristöön sekä erityisesti maisemaan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lupaharkintaan sisältyy muun muassa toiminnasta ja muista lupa-alueen läheisyydessä olevista maankäyttömuodoista aiheutuvan yhteisvaikutuksen arviointi muun muassa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin. Tämä käy ilmi muun ohessa päätöksen liitteestä 3.

Lausunnoissa mainittu laidunkiertoaita sijaitsee lähimmillään yli 300 metrin päässä kyseisestä lupa-alueesta.

Tukesilla ei ole mahdollisuutta täydentää taustalla käytettävää Maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa.

Muut lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 550 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

LIITTEET	Liite 1. Valitusosoitus Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000) Liite 3. Selvitys kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteistä Liite 4. Luonnonvarakeskuksen lausunto Saamelaiskäräjille Liite 5. Ohje vakuuden asettamiseen Liite 6. Panttaussitoumus
TIEDOKSI	Lapin ely-keskus Lapin paliskunta Metsähallitus Saamelaiskäräjät Saamelaismuseo Siida Sodankylän kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 260 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

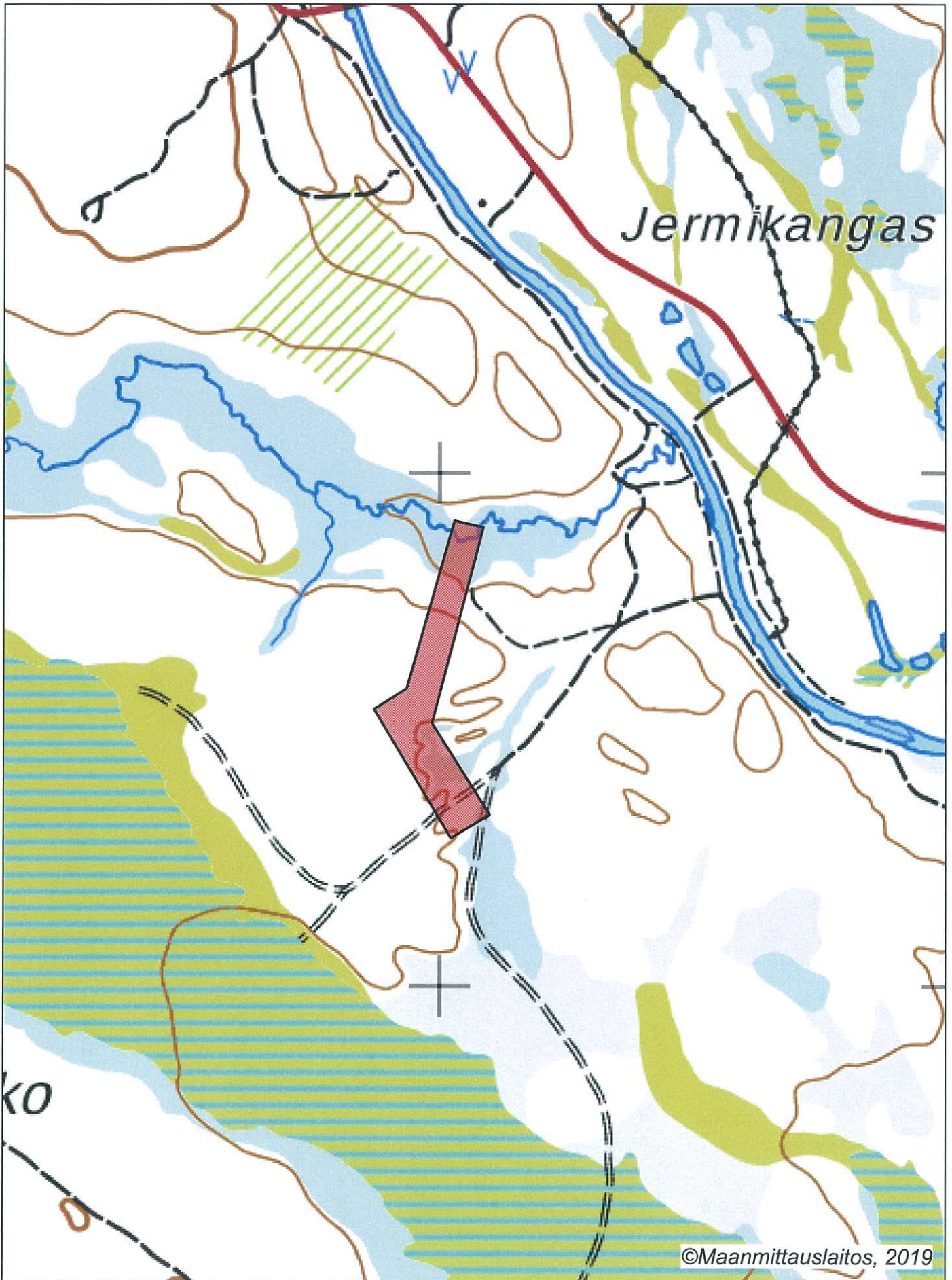
Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

@oikeus.fi

Liite 3.

Selvitys kullanhuuhdontaluvan HL2014:0039 mahdollisista myöntämisen esteistä

Yleistä kullanhuuhdonnasta

Kullanhuuhdonta on ollut pienenevä maankäyttömuoto koko 2000-luvun ajan. Esimerkiksi vuonna 2000 kullanhuuhdontaan oikeuttavia lupia on ollut voimassa yli 400, kun tällä hetkellä vastaava määrä on 241. Hakemuksia on vireillä 99. Hakemuksista yhteensä 49 hakemusta on jatkohakemuksia hakemushetkellä voimassa olleille luville. Näistä 17 kpl on sellaisia, jotka ovat tarkasteluhetkellä voimassa ja sisältyvät siten sekä hakemuksiin että voimassaoleviin lupiin (lähde: Kaivosrekisteri 15.5.2019). Lisäksi kullanhuuhdontaan varattujen alueiden keskikoko on pienentynyt uuden kaivoslain voimaantulon myötä noin 20 %.

Kullanhuuhdonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuuhdonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuuhdonta harjoitetaan.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli tällaista toimintaa on suunniteltu lupa-alueella harjoitettavan, tulee toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Lupa-alueen kuvaus

Kullanhuuhdontalupa-alue HL2014:0039 (4,7 ha) sijoittuu Lapin paliskunnan alueelle, Vuotson länsipuolelle, Tankajoen ja siihen laskevan Keltaojan läheisyyteen. Alue on Metsähallituksen hallinnassa olevaa metsätalousaluetta.

Lapin paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 454000 ha. Lapin paliskunnan alueelle sijoittuu 34 kpl lainvoimaisia kullanhuuhdontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 145 ha. Näistä kyseisen lupahakemuksen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 10,6ha, 3 kpl. Alueen läheisyydessä on vireillä 10 kpl kullanhuuhdontalupahakemuksia pinta-alaltaan noin 62,7 ha. Lisäksi Lapin paliskunnan alueella on malminetsintään oikeuttavia vanhan kaivoslain mukaisia valtauksia noin 890 ha. Nämä eivät sijoitu haettavan lupa-alueen välittömään läheisyyteen.

Luvan mukaisen toiminnan kuvaus

Alueella on tarkoitus harjoittaa koneellista kullanhuuhdonta, vuotuinen käsiteltävä maamäärä on enintään 1000m³. Toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Toimivaltainen ympäristölupaviranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Hakija on hakenut lupaa päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta kaivoslain 169 §:n mukaan.

Muut häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä

Lupa-alue kuuluu Metsähallituksen hallinnoimaan metsätalousalueeseen. Metsähallitus ei linjauksensa mukaisesti myy kyseessä olevan alueen läheisyydestä maa-alueita.

Alueella ei ole voimassa olevia vuokrasopimuksia.

Liite 3.

Näiden lisäksi Metsähallitus on laatinut paliskuntain yhdistyksen kanssa yhteistyösopimuksen, jossa määritellään Metsähallituksen ja paliskunnan yhteistoiminta erilaisten maankäyttömuotojen yhteydessä.

Lupa-alueella tai sen läheisyydessä ei ole retkeilytarkoitukseen käytettäviä reittejä tai rakenteita

Lupa-alueella ei ole poronhoitoon liittyviä rakennelmia. Alueen itäpuolella noin 400 metrin päässä on Lapin paliskunnan laidunkiertoaita, joka on huomioitu lupamääräyksissä.

Metsähallitus myy metsästyslupia lupa-alueelle ja sen läheisyyteen. Lisäksi paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus alueella. Alueen poronhoito huomioidaan lupametsästyksen mitoittamisessa.

Kun huomioidaan edellä kerrotut tosiseikat, kullanhuuhdontaluvassa annetut määräykset ja muualla lainsäädännössä ja muissa luvissa annetut velvoitteet, voidaan todeta, että kullanhuuhdontaluvan HL2014:0039 oikeuttamat toimenpiteet eivät yksin taikka yhdessä muiden vastaavien lupien ja edellä kuvattujen muiden maankäyttömuotojen kanssa heikennä olennaisesti saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta. Lisäksi alue on rajattu ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot niin kyseisellä lupa-alueella kuin läheisyydessäkin turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia, eivätkä olennaisesti haittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Harkintaa tehdessä on huomioitu myös se, että alueella on jo luvan saajan toimesta aiemmin harjoitettu vastaavaa kullanhuuhdontatoimintaa, eikä selvityksissä ole senkään myötä tullut esiin olennaista konkreettista haittaa saamelaisten oikeudelle harjoittaa kulttuuriaan.

Lisäksi hakija on osoittanut olevansa kelpoinen hakemaan kullanhuuhdontalupaa eikä hakemusalueella ole selvitysten ja saatujen lausuntojen perusteella muitakaan kaivoslaissa mainittuja luvan myöntämisen esteitä.

Aineistoa:

Kaivosrekisterin karttapalvelu (www.kaivostoiminta.fi/kartta)

Retkeilyreitit ja rakenteet (<http://www.retkikartta.fi/>)

Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelma (<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/mt/mt58-ita.pdf>)

Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen yhteistyösopimus

(<http://www.metsa.fi/documents/10739/58225d52-500f-481c-9cdc-82a6159f4be7>)

5.9.2018

Luke 2515/00 04 05/2018

Luonnonvarakeskus 5.9.2018

SaamelaiskäräjätKirjaamo (info@samediggi.fi)**Viite:** Saamelaiskäräjien 15.8.2018 tekemä lausuntopyyntö (Dnro 333/D.a.9/2018) Lukelle**Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemä laskelma kullanhuuhdonnan vaikutuksista poronhoitoon**

Saamelaiskäräjät on pyytänyt Lukelta lausuntoa Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemästä laskelmasta kullanhuuhdonnan vaikutuksista poronhoitoon sekä asiantuntija-arviota kullanhuuhdonnan vaikutuksista poronhoitoon ja sen kannattavuuteen.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry on koonnut muistion (23.9.2012), jossa se käsittelee ja arvioi kullankaivuun aiheuttamia porokuolemia ja niiden vaikutuksia saamelaisporonhoitoon. Muistion mukaan liitto on tehnyt kyselyn kullankaivajille kullankaivuun vuoksi aiheutuneista porokuolemista ja kyselyyn saadun palauteen perusteella se arvioi, että kullankaivuu on aiheuttanut viimeisten 20 vuoden aikana vuodessa keskimäärin 0,25 poron kuoleman alueella jossa on 300 valtausta ja joka sijoittuu neljän paliskunnan alueelle. Muistiossa käydään myös läpi niitä toimia, joilla tällaisia porokuolemia pyritään välttämään kullanhuuhtojien ja Liiton toimesta. Saamelaiskäräjien esittämiä kullankaivuun vaikutuksia ja uhkia saamelaisporonhoidolle Liitto pitää täysin liioiteltuina ja tarkoituksenhakuisina.

Toisen Kullankaivajain Liitto ry:n tekemän muistion (myös 23.9.2012) mukaan Liitto on laskenut kullankaivuun eri muotojen aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia poronhoidolle laidunten menettämisen osalta ja poronhoidon nettotulojen menetyksen osalta. Lähtökohdaksi laskelmissa on otettu laidunten menetyksen osalta se alue, jonka kukin kullankaivuutapa kaivaa vuodessa ja se kuinka nopeasti nämä kaivetut ja maisemoidut alueet palautuvat laidunkäyttöön. Esitetyssä laskelmassa lapiokaivajan kaivama alue vuodessa on 0,01 ha, moottorilapiokaivajan 0,02 ha ja konekaivajan 0,4 ha. Laskelman mukaan kaivetut ja maisemoidut kullankaivuualueet palautuvat 10 vuoden kuluessa lähes kokonaisuudessaan takaisin laidunkäyttöön. Samalla laskelmassa arvioidaan, että jo kaivetut alueet maisemoidaan 80 %:n osalta 20 vuoden sisällä kaivamisesta. Poronlihan nettotuoton arvoksi on arvioitu laidunhehtaaria kohti 1,2 euroa vuodessa. Laskelmassa päädytään siihen, että neljän paliskunnan alueelle sijoittuvien kaikkien kullankaivumuotojen yhteinen porotaloudelle aiheuttama haitta on 49,9 euroa vuodessa.

Pyydettyinä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemistä laskelmista toimialaansa liittyen seuraavan.

Kullankaivuun aiheuttamat porokuolemat

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemässä muistiossa ei käy selville, miten kysely porokuolemista tehtiin kullanhuutojille, mikä oli sen vastausprosentti ja kuinka luotettavasti ja kattavasti kullankaivajat ovat voineet todeta ja rekisteröidä kaikki tapahtuneet porokuolemat edeltävän kahdenkymmenen vuoden ajalta. Siksi Luonnonvarakeskus ei pysty esittämään omaa arviotaan siihen, kuinka kattava ja luotettava Liiton tekemä kysely on ja kuinka luotettava sen antama tulos on.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemä laskelma kullankaivuun eri muotojen aiheuttamista taloudellisista vaikutuksista poronhoidolle

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n tekemässä laskelmassa poronhoidon menettämäksi laidunalueeksi on arvioitu vain se alue, joka eri kullankaivumuodoissa vuosittain kaivetaan ja käsitellään kullan etsimisessä. Samalla esitetään, että kaivetut alueet palautuvat maisemoinnin jälkeen noin 10 vuoden kuluessa lähes ennalleen poronhoidon käyttöön.

Näitä laskentaperusteita ei voida pitää Luken arvion mukaan oikeina, sillä eri maankäyttömuotojen häiriövaikutuksia porojen laidunnukseen on tutkittu Suomessa ja Ruotsissa varsin paljon. Mm. Ivalon paliskuntaa koskevassa tutkimuksessa (Anttonen ym. 2011: Arctic 64(1): 1-14) osoittautui, että vuodenaikaisia laidunalueita valitessaan porot välttivät kullanhuudontaa alueita erityisesti kesäaikaan, mutta myös alkutalvella. Tämä välttämisyöhyke, jossa porot laiduntavat selvästi vähemmän kuin etäämmälle sijoittuvalla laidunalueella, ulottuu jopa 1,5 km:n etäisyydellä kullankaivuualueista.

Kullankaivuualueiden keskittyminen saattaa olla eräs syy laajaan välttämisaalueeseen. Samalla on kuitenkin myös todennäköistä, että konekaivuualueita vältetään laajemmin kuin lapiokaivuualueita. Kaikki kullanhuudontaan liittyvä toiminta (kaivaminen ja louhiminen, paljaat maa-alueet, asumukset ja rakennelmat sekä ihmisten, ajoneuvojen ja koneiden liikkuminen ja äänet, hajut ym) selittää todennäköisesti porojen välttämiskäyttäytymistä. Myös porojen kokoamiseen ja kuljettamiseen kullankaivuualueet voivat vaikuttaa haitaten niitä. Jäkäläköiden kuntoon vaikuttavia tekijöitä tutkittaessa (Kumpulainen ym. 2014, Regional Environmental Change 14: 541-559) on myös osoitettu, että erilaisten maankäytön ja ihmistoiminnan alueiden lisääntyessä ja ja laajetessa sekä samalla pirstoessa yhtenäisiä laidunalueita paliskunnassa, myös jäkälälaitumet kuluvat koko paliskunnan alueella nopeammin.

Näistä vaikutuksista johtuen Luken arvion mukaan ei ole oikea peruste käyttää laidunlaueiden mentysten vaikutusalueena ja kullanhuudonnan poronhoidolle aiheuttamien häiriöiden mittarina vain eri kullanhuudontamuodoissa vuosittain kaivettua maa-alueita laskettaessa poronhoidon menetyksiä tai siihen kohdistuvia vaikutuksia kullankaivuun taholta. Luken arvion mukaan myös kullankaivuualueiden palautuminen maisemoinnin jälkeen 10 vuoden kuluttua lähes alkuperäiseen laidunkäyttöön on myös osittain liian optimistinen. Mikäli kysymyksessä on jäkälävaltainen laidun, sen palautuminen kullankaivuun ja maisemoinnin jälkeen takaisin vastaavaksi laidunalueeksi kestää todennäköisesti lyhimmilläänkin kymmeniä vuosia. Jäkäläköiden kasvusta ja palautumisesta esim. metsäpalon jälkeen on olemassa varsin paljon tutkimustietoa, joten tämän arvion tueksi on saatavilla myös useita tutkimusjulkaisuja. Milläli kyseessä on kuitenkin tuorempi kasvillisuustyyppe, esitetty kymmenen vuoden aika heinämaisten ja ruohomaisten kasvien palautumiselle on todennäköisesti riittävä.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n esittämässä laskelmassa poronhoidon nettotulojen laidunmaa-alaa kohti on arvioitu olevan 1,2 euroa/hehtaari/vuosi. Tahvonen ym 2014 (Ecological Modelling 272: 348-361) ovat julkaisussaan analysoineet poronhoidon nettotuloja eri tilanteissa luonnonlaitumilla ja heidän analyysinsä mukaan poronhoidon nettotulot optimaalisessa kunnossa olevilla jäkälälaitumilla voivat olla 30 euroa/ha jäkälälaidunta silloin, kun porot laiduntavat pelkästään luonnonlaitumilla. Toisaalta Pekkarinen ym. 2015 (Ecological Modelling 312: 256-271) ovat laskeneet, että optimaalista selvästi kuluneimmilla jäkälälaitumilla poronhoidon nettotulot jäävät tästä vain kolmannekseen.

Edellä esitetyn perusteella Luke katsoo, että laidunlaueiden menetyksistä aiheutuvia poronhoidon nettotulojen menetyksiä laskettaessa tulisi ottaa huomioon todellinen menetetty tai käytöstä osittain poistunut laidunalue, sen laatu ja taloudellinen arvo laitumena sekä näiden menetysten kesto. Myös laidunalueiden käytön häiriintyminen (käytön väheneminen) tietyn maankäyttömuodon vaikutuksesta sekä poronhoitoon ja laitumiin kohdistuvat muut vaikutukset tulisi huomioida kattavissa taloudellisissa vaikutusarvioinneissa.

Eeva-Liisa Ryhänen
Yksikön johtaja
Luonnonvarat
Luonnonvarakeskus

Lausunnon valmistelija erikoistutkija Jouko Kumpulainen